

ACC. N:R. M. 7418 : 1-5.

Landskap: Holland Upptecknat av: Erik Bränberg
Härad: Flök Adress: Knäred
Socken: Knäred Berättat av: Fredrika Pålsson
Uppteckningsår: 1941 Född år 1873 i Knäred.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Svar på frågor rörande:

L. u. F. 38.

Valkning.

- Blad 1 Valkning. A. Vadmal.
- " 2 Färgeriet eller stampri.
- " 3 Olika slags vadmal.
- " 4 B. Stickade ullvaker.
- " 5 Skiss av en valka.

ACC. N:R No. 7418:1.

Landskap: Skåne län

Upptecknat av: Erik Brånberg

Härad: Skåne län

Adress: Kväred

Socken: Kväred

Berättat av: Fredrika Pålsson

Uppteckningsår: 1941

Född år 1873 i Kväred

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Valkning.

1.

A. Vadmal. Följande uppgifter äro daterade till 1880-talet. Man vävde ännu i hemmen men redan 1890 kan hemvävningen sägas vara avslutad. Valkning, överkärning och präsning samt färgning utfördes av små hemfärgerier, som voro förlagda till något vattendrag. Det nämnes att i denna trakt fanns det vid denna tid två sådana, det ena i byn Ekornahult, Kvåred och ett något större på gården Tormark, Ulvered h.-ryd i Markaryd. Men innan jag beskriver detta en parentes. (Valkning benämndes behandlingen av stiskade ylleaker och stampning motvarande procedur med vadmal.)

Skriv endast på denna sida!

ACC. NR. No. 7418:2.Landskap: Skåne länUpptecknat av: Erik BrånbergHärad: SkåneAdress: KnäredSocken: KnäredBerättat av: Fredrika PålssonUppteckningsår: 1941Född år 1873 i KnäredLUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIVFärgeriet, även benämnt Stamperi. 2.

ett stående vattenhjul drog "stampen", som stod mitt i rummet i vertikal led, enligt bestämd uppgift. Den bestod av två 12 tum breda och två alnar långa valkefljor, som hölls i växelvis rörelse av skakelarnas förtä varsin sida och i varsin ända av drivhjulets radie. Stampens båda orefflade ändar hölls samman av en trumliknande infattning. På båda sidor av den fanns en rulle. På den ena upp- rullades tyget för att sedan genom stampen pårullas den andra. Hastigheten av denna bestående stampningens större eller mindre fart var allt efter uppdragsgivarens önskan.

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R. 7418:3

Landskap: Hö all and Upptecknat av: Erik Brånberg
Härad: Hö öh Adress: Kväred
Socken: Kväred Berättat av: Fredrika Palmson
Uppteckningsår: 1941 Född år 1873 i Kväred

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Olika slags vadmal.

3.

Till högtids- och kyrkokläder hade man hel-
yller vilket tyg kallades "vallmar". Till vinter-
kläder för vardagsbehov hade man "stampervärken".
Till detta var endast "öven" (= inslaget) hemspenmet
yllergarn medan varpen var av köpt bomullsgarn.
"Värken" var en tunnare slags tyg för sommar-
kläder. Till detta färgade man hemma den "öven" som
inslogs, varpen var bomull. Det stampades ej utan
skirkades till färgeriet endast för prästning.
Varpen till detta färgades i ett "färgos" av mjölnrisblad.
"Öven" i "bren", som köptes (svart trämasa); betningen i komsyria,
ett gult sodaliknande ämne. Man sade att "värkenet"
blev "spränget" (= spräckligt). / som "färgods"

Skatlar blev "fyllade" med färgeriet. Det var
ofta benämnt "bomullvärken".
Skatlar blev "fyllade" med färgeriet. Det var
ofta benämnt "bomullvärken".

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R.

No. 7418:4.

Landskap: Halland

Upptecknat av: Erik Bränberg

Härad: Hålk

Adress: Kväred

Socken: Kväred

Berättat av: Fredrika Palmson

Uppteckningsår: 1941.

Född år 1873 i Kväred

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

B. Stickade ullsaker.

4.

Valkningen utfördes omedelbart efter tvättningen. Sedan utfördes den ev. färgningen. Gällde det endast strumpor, sockor och vantar valkade husröden ensam på "valkans" underdel, "valkfjelen". Men för tröjor (ofta kallade "jydsketröjor") anv. "valkan" som sådan och med hjälp av en av husets folk. Det tillgick så, att den undre fjelen lades tvärs över ett bord och man ställde sig var sin sida och drog överdelen fram och åter över tröjan.

Strumporna sträcktes efter valkningen på "nosfjelar". De voro stickade i tunnare tvärrandning i grönt och rött eller grönt och rött. Sockarna voro ofärgade, liksom i regel vantarna voro i ullens vita färg.

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R. M. 7418 15.

Landskap: Skåne län

Upptecknat av: Erik Brånberg

Härad: Skåne

Adress: Kvärd

Socken: Kvärd

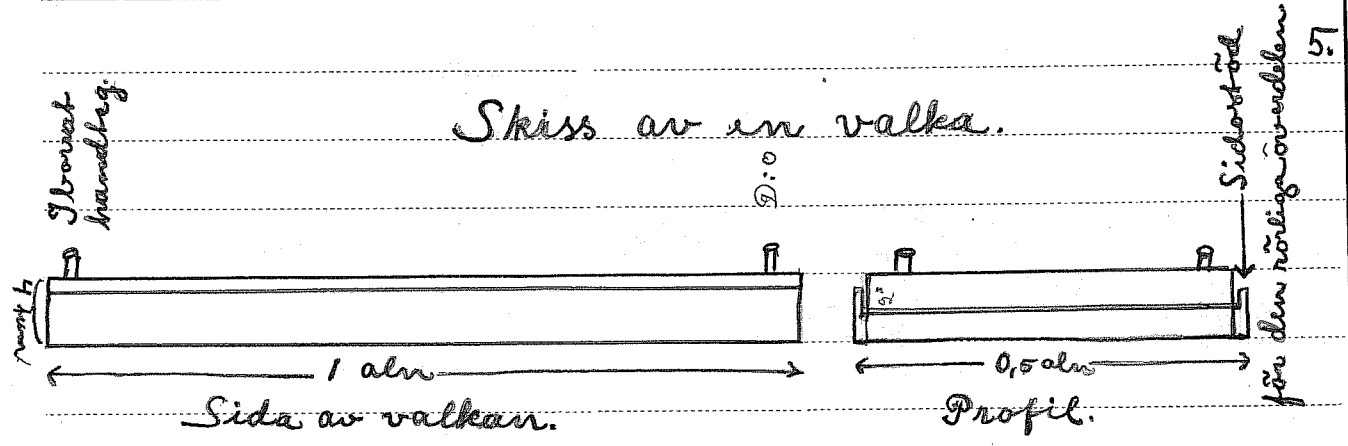
Berättat av: Frederika Palm

Uppteckningsår: 1941.

Född år 1873 i Kvärd

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Skiss av en valka.

Skriv endast på denna sida!